

La 'chulería' dels déus

"De manera que la supèrbia dels déus no era tal, era *chulería*. Era l'antiga i consolidada tradició del gest desafiant, del *poner una pica en Flandes* i de *mantenella i no enmendalla*."

Començaré amb una mica de semàntica recreativa, és a dir amb reflexions inicials sobre el vocabulari. En aquest cas, la *chulería* de referència és la que ve definida pel diccionari de la Real Academia Espanola, almenys en l'edició antiquada de què dispose, i diu: "1. *Cierto aire o gracia en las palabras o ademanes*. 2. *Conjunto o reunión de chulos*." I també vull aclarir que *chulo* no l'emprarem ací en sentit de *guai*, tal com el gasta un cert vocabulari adolescent i expansiu, que afirma que un cotxe és molt "xulo" simplement per ponderar-ne les qualitats eminents. Tampoc gastarem *chulo* en una de les seues accepcions i aplicacions més acreditades, que és la de *chulo* de putes. Però sí en el context en què dóna origen al verb *chulear*, que l'Academia sàviament defineix com "zumbar y burlar a uno con gracia y chiste", i a *chulada* (no en jerga adolescent: "qué *chulada*!") que acadèmicament és: "1. *Acción indecorosa, propia de gente de mala crianza o ruin condición*. 2. *Dicho o hecho gracioso con cierta soltura y desenfado*." Bé, amb això n'hi ha prou, d'una part.

Fins ací el diccionari. Ara, pensant en termes d'història contemporània i de cultura, el tema de la *chulería* es complica o completa: amb sòlida base acadèmica, tal com queda exposat, la *chulería* ha vingut a ser una certa actitud desafiant, autocomplaguda, més seriosa que burleta, més banal que seriosa, més petulància que supèrbia; és un element insigne de la visió castellano-andalusa de la vida, la que expressa sovint amb gestos el ballador de flamenco, la que proclama el torero en el *desplante*. M'he esforçat vanament a trobar el vocable equivalent a *chulería* en les llengües d'Europa al meu abast (amb *desplante*, òbviament, no calia ni tan sols intentar-ho), i no ho he aconseguit. En qualsevol llengua coneixen equivalents d'altivesa, arrogància, estufera, envaniment, faroneria, fatuïtat, immodèstia, ínfulas, jactància, orgull, pompa, presumpció, vacuïtat, vanitat i vanaglòria. *Chulería*, però, és intraduïble: forma part de la substància dels espanyols autèntics, de naixement o de vocació, com la coentor i la passió per la ignorància formen part de les essències domèstiques dels valencians, què hi farem.

De manera que la supèrbia dels déus no era tal, era *chulería*. Era l'antiga i consolidada tradició del gest desafiant, del *poner una pica en Flandes* i de la *mantenella i no enmendalla*, de tal manera que l'"*afectación y gua-*

peza" de què parla també un exemple de l'Academia passa a les consciències com una virtut, a la política com un valor i un mèrit, i com una forma de governar: la perseverança fatal en l'error n'és una conseqüència, el fatu menyspreu pels discrepans n'és una altra, com la vàcua pretensió que cada *desplante* haurà de provocar complicitats i aplaudiments segurs. Repassen vostès el gest públic de Don Alfonso Guerra, encarnació de les virtuts nacionals, la manera com Don Julio Anguita arrufa el llavi i aixeca la barbata, l'estridència de Don José María Aznar sota el bigot, o la borroeria agressiva de Corcuera (difícilment "don"): hi ha un factor comú, hi ha una virtut compartida, hi ha diferents variants de *chulería*. És clar que una virtut així, exercida des del poder olímpic, produeix riscos i perills certs, reforça l'olimpisme amb un aire grotesc, aïlla els aspirants a déus dels sacrificis del poble, encega els mateixos habitants de l'Olimp i els condemna a la ruïna final i a la perdició. Hi ha un antídoto comprovat, però no forma part de la farmacopea nacional d'Espanya, excepte en forma de *recato* en la indumentària femenina.

Ara, la resignació davant de la catàstrofe, el silenci amargat, la moral de derrota, la inclemència atroç amb l'enemic caigut o a punt de caure, no són virtuts divines ni humanes, Són només símptomes d'un petit *Götterdämmerung* domèstic, un crepuscle i caiguda escassament gloriós, una caiguda de poca volada, perquè els déus no en tenien. Eren, si bé es mira, bastant més *chulos* que olímpics.

P.S. El meu respecte cordial als ex-ministres Albero i Asunción. Han pecat, han reconegut la falta, han dimitit. No pertanyen, ni ganes, a la *chulería*, i això es nota.

Joan F. Mira